МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, МЕТОДИКА

УДК 78.071.5(477.85)
DOI: https://doi.org/10.33989/2226-4051.2025.31.331661

Мирослава Вовк, *м. Київ*
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9109-9194
Святослава Рудан*, м. Київ*
ORCID: https://orcid.org/0009-0004-8725-2274

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА БУКОВИНІ

В оглядовій статті на основі аналізу історичного досвіду, сучасних праць, цінних практик підготовки майбутніх учителів музики на Буковині визначено тенденції розвитку музично-педагогічної освіти регіону: тенденція підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, тенденція оновлення навчально-методичного супроводу їхньої підготовки, тенденція активізації творчої діяльності майбутніх педагогів-музикантів у процесі неформальної освіти; тенденція утвердження націєтворчого потенціалу музичного мистецтва в підготовці майбутніх учителів музики. Доведено, що окреслені тенденції свідчать про вмотивованість викладачів закладів освіти на підвищення якісних індикаторів в оновленні змісту, форм, навчально-методичного супроводу підготовки майбутніх педагогів-музикантів з урахуванням європейських стандартів, на активізацію неформальної освіти здобувачів мистецького фаху, на партнерство з представниками різних мистецьких, культурних осередків, на співпрацю у збереженні традицій й імплементації інновацій у мистецько-культурному просторі регіону та України.

Ключові слова: *мистецька освіта; музично-педагогічна освіта; Буковина; підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва; тенденції розвитку.*

Постановка проблеми. У сучасному мистецько-освітньому дискурсі спостерігається піднесення цінності національної культури, що детерміновано необхідністю утвердження національної ідентичності особистості, громади, держави на основі традицій та інновацій мистецтва, культури, історії. Означений пріоритет

© М. Вовк, С. Рудан, 2025

зумовлений активізацією націєтворчого і націєзбережувального процесу в умовах війни Російської Федерації проти України. Відповідно в мистецькій освіті, у підготовці майбутніх учителів мистецького фаху окреслюються виклики, на які мають реагувати викладачі, педагоги, зокрема зберігати й розвивати традиції мистецько-педагогічної освіти, зміцнювати мистецьке, освітнє партнерство між інституціями, бути відкритими до інновацій з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів. Цінні практики підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін, зосібна вчителів музичного мистецтва, формувалися на Буковині. Нині в умовах соціокультурних зрушень у регіоні прослідковуються тенденції розвитку музично-педагогічної освіти, що визначають поступ мистецької культури, її спрямованість на формування національної ідентичності, громадянської позиції, світоглядних цінностей особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних дослідженнях спостерігається зацікавленість дослідників до вивчення надбань національної мистецької освіти (О. Комаровська, Г. Філіпчук та ін.). Констатуємо, що науковці звертають особливу увагу на історико-педагогічний досвід підготовки мистецьких кадрів для закладів освіти в різних регіонах України загалом і на Буковині зокрема (І. Боднарук, 2018, 2022; Я. Вишпінська, 2021; О. Залуцький, 2016; І. Мокрогуз, 2014 та ін.). Водночас є потреба систематизувати інноваційні практики розвитку музично-педагогічної освіти та окреслити важливість утвердження традицій музичної культури, підготовки вчителів музичних дисциплін у буковинському регіоні.

Мета статті – виокремити та схарактеризувати тенденції розвитку музично-педагогічної освіти на Буковині.

Методами дослідницького пошуку визначено: *історико-педагогічний аналіз* – для визначення традицій підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на Буковині; *персонологічний метод* – для окреслення внеску сучасних педагогів, митців у поступ музично-педагогічної освіти регіону; *систематизація* – з метою виокремлення сучасних тенденцій розвитку музично-педагогічної освіти в буковинському регіоні.

Виклад основного матеріалу. На підґрунті вивчення історичного досвіду, сучасних студій, освітніх практик підготовки майбутніх учителів музики на Буковині визначимо і схарактеризуємо тенденції розвитку музично-педагогічної освіти регіону на сучасному етапі націєствердження в культурно-мистецькому дискурсі.

Тенденція підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва зумовлена спрямованістю української освіти на утвердження європейських стандартів якості відповідно до Стандартів і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. (2015). Із цією метою в закладах вищої освіти, зокрема й у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (далі – ЧНУ ім. Ю. Федьковича), з 2016 р. було ініційовано реалізацію освітньо-професійних програм зі спеціальності «Середня освіта. Музичне мистецтво» на бакалаврському й магістерському освітніх рівнях. З урахуванням критеріїв якості відповідні освітні програми було успішно акредитовано Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Про спрямованість на підвищення якості підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, що пов’язано з євроінтеграційним вектором розвитку та збереженням регіональних і національних традицій музично-педагогічної освіти, свідчить фокус та особливості реалізації освітніх програм. Це, зокрема, спрямованість на «формування фахових компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва / мистецтва у закладах загальної середньої освіти та педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, реалізацію креативного підходу до здійснення педагогічної діяльності згідно із сучасними освітніми концепціями; опертя на сучасні досягнення у сфері музичної педагогіки, психології, мистецтва, реалізація в умовах інтерактивного діалогічного середовища, соціального партнерства та музично-культурної комунікації з урахуванням освітніх потреб, музично-виконавських традицій та особливостей культурно-мистецького простору буковинського регіону; залучення здобувачів вищої освіти до участі в національних і міжнародних освітніх і культурно-мистецьких проєктах, конкурсах, фестивалях (*Освітньо-професійні програми і навчальні плани*, 2024). Структурування змісту освітніх програм підготовки майбутніх

учителів музичного мистецтва в університеті свідчить про реалізацію стратегії євроінтеграції у мистецько-педагогічній освіті, формування власне фахових компетентностей на основі опанування цінних культурно-мистецьких практик, сформованих в Україні й світі. Так, вивчення історії світової музики, історії української музики, хорознавства, диригування, теорії музики, актуальних питань історії та культури України, вокальна підготовка, музично-інструментальна підготовка, хорова підготовка – ці дисципліни охоплюють історико-мистецтвознавчий дискурс музичної культури України, регіону, світу. Спектр обов'язкових освітніх компонентів спрямовано на формування методичної, психологічної, викладацької компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва (комп'ютерні технології у галузі музичного мистецтва та освіти, психологія (загальна, педагогічна, вікова), педагогіка і педагогічна майстерність, теорія і методика музичної освіти). Практична складова підготовки майбутніх педагогів-музикантів передбачає проходження різних видів практики (пропедевтичної, просвітницько-виконавської, навчальної педагогічної, виробничої, педагогічної в позашкільних навчальних закладах), зміст яких передбачає опанування специфіки викладання інтегрованого курсу з мистецтва, упровадження інновацій у початковій, базовій середній і профільній школах. Широкий спектр варіативних дисциплін (музична психологія, історія мистецтва, музичне краєзнавство, інструментознавство, церковна музична культура, акомпанемент та імпровізація, історія і теорія позашкільної музичної освіти, практикум шкільного репертуару, методика роботи з дитячим хоровим колективом, режисура шкільних музично-виховних заходів, історія естрадного мистецтва, музично-культурна комунікація, вокальний ансамбль, практикуми оркестрового музикування, вокально-ансамблевого музикування, вокально-інструментального музикування тощо) уможливлює забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії, розвиток творчих здібностей, креативності, комунікативності на основі міждисциплінарності мистецьких, музикознавчих, педагогічних, виконавських студій (*Освітньо-професійні програми і навчальні плани,* 2024).

Варто зазначити, що тенденція спрямованості на забезпечення якості підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва спостерігається у процесі реалізації освітніх програм у Чернівецькому обласному фаховому коледжі імені С. Воробкевича (далі –

ЧОФК ім. С. Воробкевича), що передбачає відповідне структурування змісту навчання з урахуванням інноваційних процесів у сфері мистецько-педагогічної освіти та традицій підготовки педагогів-музикантів, сформованих у ретроспективі на Буковині. Так, освітніми програмами передбачено вивчення таких освітніх компонентів, як теорія музики, музична література і фольклор, основи педагогічної майстерності, гармонія, поліфонія, аналіз музичних творів, світова музична література, українська музична література, фольклор, педагогіка і психологія, методика викладання сольфеджіо, методика викладання музичної літератури, виробнича практика та ін., що передбачає формування визначених загальних, спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, перевірку практичної демонстрації набутих здобувачем освіти викладацьких компетентностей та загальних і професійних компетентностей (трудових функцій), визначених професійним Стандартом «Викладач мистецької школи (за видами начальних дисциплін) (*Акредитовані освітньо-професійні програми…*, 2025). Означені особливості змістового контенту підготовки вчителя музичного мистецтва в закладах освіти Буковини доводять суголосність в употужненні якості музично-педагогічної освіти на основі європейських стандартів якості й утвердження цінних традиційних мистецьких практик як основи розвитку музичної освіти, етномузикознавства, народного виконавства, інструменталістики тощо.

Тенденція оновлення навчально-методичного супроводу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва виявляється у спрямованості викладачів на якісне створення, укладання навчально-методичних ресурсів, силабусів, програм фахових дисциплін, що спостерігається в контексті вдосконалення якості музично-педагогічної освіти на Буковині. Відзначимо, що саме в ЧНУ ім. Ю. Федьковича останнє десятиліття спостерігається особлива зацікавленість до вивчення проблем історичних витоків етномузикознавства, становлення професійного музичного мистецтва, персонологічного досвіду буковинської музикології, виконавства, інструменталістики тощо. Окреслені проблеми формують змістовий контент відповідних ресурсів. Так, викладачі укладають навчальні видання з проблем психології музичного мистецтва (І. Бойчук), вступу до спеціальності; досвіду становлення музичної освіти Буковини (Я. Вишпінська), музичного краєзнавства (Ю. Гіна, О. Залуцький; Кароль Мікулі), музичної критики в

буковинському регіоні (О. Залуцький), інтерпретації музичних творів; історії світової музики; народної музичної творчості; поліфонії (Ю. Каплієнко-Ілюк), історії музичної культури й освіти Буковини (А. Кушніренко, О. Залуцький, Я. Вишпінська), основного музичного інструменту (фортепіано) (В. Лісовий, Я. Мельничук, І. Бойчук), сольфеджіо; інструментознавства (І. Мокрогуз), теорії музики (З. Сафроній), персонології хорового диригування буковинського краю (А. Плішка), хорового диригування (Л. Нємцова), організації концертної та гастрольної діяльності (І. Куліковська) тощо. Викладачі вмотивовані на оновлення супроводу з викладання естрадного співу в загальноосвітній школі та позашкільних навчальних закладах; сучасних технологій студійного аудіозапису (І. Гатрич), методології педагогічних досліджень (В. Лісовий), методики викладання диригентсько-хорових дисциплін (О. Чурікова-Кушнір), теорії і методики музичного виховання дітей дошкільного віку (Я. Вишпінська), педагогічної практики студентів (І. Боднарук) (*Навчально-методична література,* 2025). Досвід викладачів університету підтверджує системне оновлення навчально-методичного супроводу підготовки майбутніх учителів музики, що зумовлене утвердженням стандартів якості згідно з європейським вектором інтеграції вищої освіти загалом і музично-педагогічної зокрема, а також актуалізацією цінних практик підготовки педагогів-музикантів у буковинському регіоні.

Тенденція оновлення навчально-методичного супроводу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва виявляється у створенні цифрових освітніх ресурсів, які вміщують відомі й сучасні навчальні музикознавчі, методичні видання, що уможливлює використання оригінальних творів у підготовці майбутніх педагогів-музикантів. Так, у віртуальній музичній бібліотеці ЧОФК ім. С. Воробкевича розташовано оцифровані музичні видання і твори різних років, що становлять основний ресурсний фонд для викладання фахових дисциплін і проведення практики, а також широкий спектр бібліографічних довідок про українських і зарубіжних композиторів і диригентів, що посилює персонологічний дискурс підготовки відповідних фахівців, створює можливості для опанування їхньої культурно-музичної спадщини та внеску в становлення національної і регіональної музичної культури (*Музична бібліотека…,* 2025). Окреслена тенденція свідчить про усвідомлення викладачами необхідності опертя на

традиції музичної культури, музично-педагогічної освіти буковинського краю, потребу оцифровування кращих взірців композиторської спадщини буковинських митців, українських творців та відповідність навчально-методичного ресурсу сучасним трендам якості підготовки фахівців мистецького фаху.

Тенденція активізації творчої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі неформальної освіти виявляється в системному залученні здобувачів освіти до діяльності хорових колективів, інструментальних гуртів тощо. Так, при кафедрі музики ЧНУ ім. Ю. Федьковича з 1992 р. функціонує студентський мішаний хор «Резонанс». Засновник хору – знаний хоровий диригент, композитор, фольклорист, перший завідувач кафедри, професор А. Кушніренко. Із 2014 р. художнім керівником хору, головним диригентом стала заслужена діячка мистецтв України, професорка О. Чурікова-Кушнір. На основі вивчення віртуальних ресурсів констатуємо, що 2014 р. хор отримав звання Лауреата ІІ ступеня у Всеукраїнському хоровому конкурсі «Гринченківська весна» (м. Київ); 2016 р. – Лауреата І ступеня IV Міжнародного хорового конкурсу-фестивалю «Gavriil Musicescu» (м. Ясси, Румунія); 2017 р. хор став володарем Гран-Прі X Міжнародного хорового фестивалю-конкурсу «A RUGINIT FRUNZA DIN VII» (м. Кишинів, Молдова); 2018 р. – Лауреатом І ступеня V Міжнародного хорового форуму імені Героя України Анатолія Авдієвського «Як серцю виспівать себе» (Київ); 2022 р. – володарем Гран-Прі IV Міжнародного конкурсу хорової музики «SĂRBĂTOAREA CORULUI» (м. Бельци, Молдова) (*Кафедра музики,* 2025).

У 1996 р. при кафедрі музики ЧНУ ім. Ю. Федьковича засновано дівочий хор за ініціативи викладачів І. Ярошенко, І. Манік, А. Плішка. З 2008 р. художнім керівником і диригентом дівочого хору «Anima» є відмінник освіти України, учитель-методист, викладач кафедри музики А. Зубчук. І. Мокрогуз, досліджуючи витоки діяльності хору, відзначає, що «творчий колектив є дипломантом міських і регіональних хорових конкурсів, переможцем обласного хорового фестивалю, Лауреатом міжнародного фестивалю “Майданівські колядки”» та ін. (Мокрогуз, & Бондаренко, 2022). Основною місією хору є популяризація української музичної культури, залучення майбутніх учителів музики до

українопісенного середовища, формування ціннісного ставлення до української пісні.

Здобувачі мають можливість долучитися до неформальної мистецької діяльності хору студентів заочної форми навчання (функціонує з 2000 р.). Першим художнім керівником колективу була І. Ярошенко. До роботи з курсовими хорами в різні роки долучались І. Манік, З. Софроній, С. Рудан, О. Ткачук. З 2016 р. керує хором студентів-заочників З. Сафроній (*Кафедра музики,* 2025). Діяльність хору спрямована на формування й удосконалення фахових умінь, розвиток професійної майстерності майбутніх учителів музики в умовах неформальної освіти.

Важливою формою неформальної освіти майбутніх педагогів-музикантів є мистецький клас. Так, у ЧНУ ім. Ю. Федьковича функціонує клас бандури, ансамбль і тріо бандуристів під керівництвом І. Мокрогуз. За свідченнями керівниці класу, «ансамбль, тріо та солісти-бандуристи постійно беруть участь у концертах кафедри музики, факультету педагогіки, психології та соціальної роботи, різноманітних університетських конкурсах, оглядах, звітних концертах тощо. Ансамбль бандуристок є лауреатом всеукраїнських і міжнародних конкурсів, здійснює професійні аудіозаписи й відеокліпи пісень та інструментальної музики українських композиторів» (Мокрогуз, 2014, с. 98).

Студентський фольклорний ансамбль «Буковиночка» кафедри музики створено в 2012 р. (керівник – доцент Я. Вишпінська). Творчою ідеєю колективу, на переконання засновниці, є поширення буковинської народної пісні, виховання молоді на традиціях, культурно-мистецькому надбанні народу, участь у культурно-мистецьких заходах фольклорно-етнографічного спрямування, заохочення молоді до вивчення, збереження та популяризації народнопісенного надбання краю (Вишпінська, 2021).

Значний досвід організації неформального навчання майбутніх учителів-музикантів сформовано в ЧОФК ім. С. Воробкевича. А. Кушніренко, О. Залуцький та ін., досліджуючи історичні витоки організації викладацьких і студентських мистецьких колективів у коледжі, інформують, що мішаний хор педагогічного коледжу був створений 1957 р. В. Білоненко. Він презентував Буковину в Києві. З 1980 р., під керівництвом Т. Стінкового, хор став дипломантом телетурніру «Сонячні кларнети» та конкурсів «Співає юність Буковини» й «Чисті роси». З 1979 р. функціонує

викладацько-студентський гурт «Джерело» (засновники – М.Катеринчук, М.Стаднічук, Т.Стінковий, І.Марценюк, В.Бунз, В.Котик). На переконання дослідників, «значний внесок у творчий зріст ансамблю зробила оркестрова група під керівництвом аранжувальника й диригента Б. Бензаря та виконавців оркестру В. Процюка (сопілка), Л. Бензарь (баян), Г. Каптар (скрипка), О. Воробйов (контрабас), Я. Вовчук (цимбали) та ін.» (Кушніренко, Залуцький, & Вишпінська, 2011, с. 276). Діяльність колективу викладачів і студентів спрямована на розвиток виконавських традицій Буковини та інших регіонів України, збереження українопісенної парадигми музичної культури, її популяризацію серед молоді.

У коледжі нині діють й інші неформальні творчі колективи, професійна діяльність яких визначається виконавською мистецькою практикою, залученням до просвітницьких заходів, популяризацією українських і зарубіжних пісень і танців. Серед неформальних творчих колективів – камерний оркестр зі спеціалізації «Оркестрові струнні інструменти» (керівник і диригент – заслужений артист України І. Кадюк); оркестр духовних та ударних інструментів (керівник – В. Бальон); оркестр народних інструментів (керівник – Я. Гамаль); оркестр баяністів-акордеоністів (керівник – Н. Моргоч); капела бандуристів (керівник і диригент – О. Гук); хоровий колектив «SUBITO» (керівник – В. Гордей); хореографічний колектив «Над Прутом» (керівник – В. Долгий) та ін. (*Творчі колективи,* 2025). Переконані, що залучення майбутніх педагогів-музикантів до неформальної освіти у творчих колективах забезпечує формування професійних якостей, виконавської майстерності, креативності, імпровізаційності, інтерпретаційних умінь.

Тенденція утвердження націєтворчого потенціалу музики в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва реалізується насамперед у просвітницькій місії, які виконують викладачі ЧНУ ім. Ю. Федьковича та ЧОФК ім. С. Воробкевича. Просвітницька місія полягає саме в тому, щоб популяризувати надбання музичної культури регіону й України загалом з опертям на традиції та інновації в музичній освіті, мистецтві, розвивати музичні традиції світової культури. З цією метою керівники творчих колективів добирають унікальний репертуар, шукають можливості для представлення композицій на фестивалях тощо. Так, хор «Резонанс» ЧНУ ім. Ю. Федьковича брав участь у V Міжнародному конгресі Україністів (2002), у святах, творчих звітах майстрів мистецтв і

художніх колективів Чернівецької області, у щорічних концертах хорової музики «Буковинська весна», започаткованих секцією хорового диригування 2016 р.; у першому виконанні «Кантати» Є. Мандичевського в супроводі Академічного симфонічного оркестру Чернівецької філармонії під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України Й. Созанського. Репертуар хору складають твори вітчизняної, зарубіжної класики, зокрема духовна музика Д. Бортнянського, М. Березовського, А. Веделя, М. Вербицького, С. Воробкевича, твори класиків – М. Лисенка, С. Людкевича, М.Леонтовича, К.Стеценка, Д.Січинського, Ф.Колесси, М.Колесси, сучасних композиторів – І. Алексійчук, Л. Дичко, А. Кушніренка, М. Скорика, Є. Станковича (*Кафедра музики,* 2025).

Варто закцентувати увагу на проєкті «Гамма Скупинський» (Chernivtsi – Los-Angeles, 2016), до реалізації якого долучилися студенти й викладачі мистецьких спеціальностей університету й коледжу. Я. Вишпінська згадує про те, що «чернівчани та гості міста в рамках проєкту мали можливість побувати на зустрічі з відомим композитором у Меморіальному музеї Володимира Івасюка, відвідати майстер-клас у ЧОКМ ім. С. Воробкевича та авторський концерт у Чернівецькій обласній філармонії. Феєрично завершився проєкт концертом фортепіанної, вокально-хорової та естрадної музики в Палаці «Академічний» за участі викладачів і студентів кафедри музики ЧНУ ім. Ю. Федьковича» (*Міжнародний проєкт «Гамма Скупинський»…,* 2018; Вишпінська, 2021). Схарактеризований досвід реалізації цікавого проєкту підтверджує активну позицію викладачів закладів освіти, їхню вмотивованість на виховання покоління музикантів-педагогів, аксіологічно зорієнтованих на збереження і ретрансляцію в освітній практиці найкращого музично-педагогічного досвіду.

Важливою подією, що свідчить про спрямованість на утвердження націєтворчого потенціалу музичного мистецтва, зокрема й у неформальному навчанні майбутніх учителів, є проведення регіонального хорового фестивалю «Буковинська весна» в межах Міжнародного культурно-мистецького проєкту «Схід+Захід=Мир» (голова – професорка Т. Марусик). Мистецький захід «Буковинська весна» започаткований у 2016 р. викладачами секції диригування і хорового співу кафедри музики факультету педагогіки, психології та соціальної роботи університету з метою збереження, розвитку й популяризації хорового мистецтва на

Буковині. 2024 р. фестиваль відбувався під патронатом ЮНЕСКО. У ньому взяли участь 16 хорових колективів, серед яких – студентські хори кафедри музики: мішаний хор «Резонанс» (художній керівник і диригент – О. Чурікова-Кушнір); дівочий хор «Anima» (художній керівник – А. Зубчук); гурт «LIFEPARK» у складі І. Гатрича, Я. Щербана, Д. Фельдмана, С. Істратій; зведений хор ЧНУ ім. Ю. Федьковича (керівник і диригент – З. Софроній), а також дитячі хорові колективи музичних шкіл міста та області (*VI Регіональний хоровий фестиваль…,* 2024).

З метою утвердження націєтворчого потенціалу музичного мистецтва в підготовці майбутніх учителів у межах проєкту «СХІД+ЗАХІД=МИР» щорічно проводиться Міжнародний багатожанровий конкурс-фестиваль «Хай пісня скликає друзів» пам'яті першого космонавта України, Героя України, почесного доктора ЧНУ ім. Ю. Федьковича Леоніда Каденюка, який щороку долучався до організації цього заходу на базі Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Конкурс був започаткований у 2007 р., а нині естафету його проведення перебрав на себе ЧНУ ім. Ю. Федьковича (Боднарук, 2018). Відзначимо, що фестиваль проводиться за підтримки ЮНЕСКО – Національної комісії у справах ЮНЕСКО МЗС України та за участі зарубіжних музикантів, педагогів з Австрії, Румунії, Хорватії тощо. Учасники фестивалю, переважно викладачі й здобувачі мистецького фаху, мають можливість продемонструвати свою майстерність у номінаціях інструментального виконавства (інструмент-дебют, фортепіано, струнні інструменти; духовні та ударні інструменти; народні інструменти; інструментальний ансамбль; оркестр; аматорський художній колектив; віртуальний оркестр; ансамбль); вокально-хорового жанру (вокал-дебют, академічний сольний спів; естрадний сольний спів; народний сольний спів; вокальний ансамбль; вокально-інструментальний ансамбль; хоровий колектив; віртуальний хор) (*Урочисте відкриття XII Міжнародного…,* 2024). Означені ініціативи спрямовані на утвердження цінностей, досвіду, мистецьких практик популяризації музичної культури України і регіонів, залучення молоді до традиційного вітчизняного та світового музичного мистецтва, що свідчить про важливість проведення таких заходів як форми неформальної освіти, просвітництва для професійного розвитку майбутніх педагогів-музикантів.

Тенденція партнерства в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва кристалізувалася у процесі становлення професійної музичної культури і мистецької освіти на Буковині, що зумовлено активною позицією діячів культури щодо проведення просвітницьких заходів, вшанування пам'яті відомих діячів культури і мистецтва краю тощо. Зазначимо, що традиції партнерства у сфері мистецької, музичної освіти формувалися на Буковині в історичній ретроспективі, що прослідковується в діяльності представників Національної всеукраїнської музичної спілки, Чернівецького обласного відділення музичної спілки, Чернівецького обласного відділення музично-хорового товариства: А. Кушніренка, Л. Румянцева, А. Сорокоумова та ін. Партнерство викладачів, студентів, митців активізувалося зі створенням обласної дитячої філармонії, народно-хорової філармонії у Чернівцях. Важливі мистецькі ініціативи реалізуються завдяки співпраці викладачів, майбутніх музикантів-педагогів, митців університету, музичного училища (нині – ЧОФК ім. С. Воробкевича), Чернівецького музично-драматичного театру імені Ольги Кобилянської, Чернівецької музичної школи №1, Чернівецького об'єднання композиторів Буковини, Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка, вокально-хорової асоціації ім. М. Леонтовича (М. Моклович, О. Чурікова-Кушнір та ін.), асоціації діячів символічної та камерно-інструментальної музики (Й. Созановський та ін.), асоціації діячів духовної музики (В. Бобик, К. Саїнчук та ін.), асоціації діячів естрадного мистецтва (І. Гатрич, В. Рурак та ін.) тощо, Чернівецького відділення Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка (І. Дерда, В. Китайгородська) та ін. (Залуцький, 2016).

Окремі ініціативи є підтвердженням активного мистецького партнерства заради розвитку традицій музичної культури й освіти краю. Так, 25 травня 2022 р. в рамках започаткованого на кафедрі музики проєкту «Мистецька ліра Буковини» у Чернівецькому Центрі культури «Вернісаж» відбувся великий благодійний концерт фортепіанної та вокальної музики «З Буковиною в серці», присвячений пам'яті Кароля Мікулі. В цьому заході, який проводився на підтримку Збройних сил України, взяли участь як студенти, так і викладачі кафедри музики. Виконання концертних номерів доповнювалося яскравою презентацією та цікавою

розповіддю про творчий шлях композитора й образний зміст його творів (Боднарук, 2022).

Важливим циклічним заходом, що проводиться в партнерстві митців, педагогів, громадських діячів, студентської молоді, є Міжнародний мистецький фестиваль «Mandyczewski Fest», який, на переконання В. Акатріні (2023), «покликаний об'єднати українських і зарубіжних митців, насамперед музикантів, композиторів, виконавців, у мистецькому просторі з метою вшанування пам'яті Євсевія, Катерини, Георгія, Ераста Мандичевських…, сприяє об'єднанню українських і зарубіжних музикантів, виконавців, істориків, краєзнавців та ін. з метою збереження спадщини родини Мандичевських і водночас актуалізації мистецьких здобутків українських і європейських відомих діячів культури і мистецтва різних історичних етапів, які формували засади національного і європейського професійного мистецтва» (с. 171-176). Фестиваль проводиться за партнерства викладачів, музикантів різних осередків краю, з-поміж яких: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, Наукова універсальна бібліотека ім. М. Івасюка, Видавничий Дім «БукРек», Національна спілка художників у Чернівецькій області, Чернівецька обласна філармонія ім. Д. Гнатюка, Управління культури Чернівецької облдержадміністрації, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, Буковинський центр культури та мистецтва. Один із фестивалів «Mandyczewski Fest V / Віддзеркалення» (вересень 2023 р.), присвячений 160-річчю заснування Товариства сприяння музичному мистецтву на Буковині та 135-річчю від дня народження В. Барвінського в Чернівцях, зацікавив понад 300 учасників, які мали можливість у межах фестивалю взяти участь у конференції «Сучасні проблеми координації та комунікації музичної культури Буковини через призму аналізу діяльності Товариства сприяння музичному мистецтву на Буковині». В обласній філармонії вони прослухали концерт «Cármĭna Burána» К. Орфа у виконанні Академічного симфонічного оркестру (художній керівник – Й. Созанський), академічного камерного хору «Чернівці» (керівник – Н. Селезньова), Заслуженого академічного буковинського ансамблю пісні і танцю ім. А. Кушніренка (керівник – Я. Солтис, хормейстер – С. Мунтян); у залі органної та камерної музики філармонії відвідати концерт «На крилах спогадів» Академічного камерного

оркестру «Capriccio» (керівник – П. Чеботов) (*«Mandyczewski Fest»,* 2023).

Схарактеризований досвід організації мистецьких і музичних заходів у партнерстві освітніх і мистецьких осередків свідчить про згуртованість буковинської інтелігенції у справі підготовки молодого покоління педагогів-музикантів, ціннісно спрямованих на утвердження національних пріоритетів в українській культурі й мистецькій освіті.

Висновки. Отже, на основі аналізу історичного досвіду, сучасних праць, цінних практик підготовки майбутніх учителів музики на Буковині визначено тенденції розвитку музично-педагогічної освіти регіону: тенденція підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, тенденція оновлення навчально-методичного супроводу їхньої підготовки, тенденція активізації творчої діяльності майбутніх педагогів-музикантів у процесі неформальної освіти; тенденція утвердження націєтворчого потенціалу музики в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, тенденція партнерства в підготовці майбутніх фахівців. Окреслені тенденції свідчать про вмотивованість викладачів закладів освіти на підвищення якісних індикаторів в оновленні змісту, форм, навчально-методичного супроводу підготовки майбутніх учителів-музикантів з урахуванням європейських стандартів, на активізацію неформальної освіти здобувачів мистецького фаху, на партнерство і згуртованість із представниками різних мистецьких, культурних осередків, на співпрацю у збереженні традицій й імплементації інновацій у мистецько-культурному просторі регіону і України.

Перспективою подальших досліджень є вивчення персонологічного дискурсу музично-педагогічної освіти Буковини.

Список використаної літератури

Акатріні, В. М. (2023). *Просвітницько-педагогічна діяльність родини Мандичевських у розвитку освіти Буковини*. (Дис. д-ра філософ.). Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України.

Акредитовані освітньо-професійні програми Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича. (2025). Взято з https://artscollege.cv.ua/osvitni-programy/

Боднарук, І. М. (2018). Становлення та розвиток вищої професійної музичної освіти на Буковині. *Болонський процес і перспективи розвитку вищої освіти в Україні, Європі та світі*. Взято з https://osvita.eeipsy.org/index.php/eeip/article/download/255/252

Боднарук, І. М. (2022). Концертно-виконавська діяльність як засіб духовного розвитку здобувачів вищої музично-педагогічної освіти. *Духовність особистості:*

методологія, теорія і практика, 1 (103), 24-33. Взято з https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/download/385/385/389

Вишпінська, Я. М. (2021). Музично-краєзнавчий компонент як складова підготовки майбутніх фахівців музично-освітнього і мистецького спрямування. *Наукові записки. Педагогічні науки*, 199, 87-92. Взято з https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/979/909/

Залуцький, О. (2016). *Музичні товариства Буковини. Довідник Чернівецького обласного відділення Національної всеукраїнської музичної спілки (до 25-річчя від дня заснування)*. Чернівці: Друк Арт.

Кафедра музики. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (2025). Взято з http://www.music.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/060creatteams/01rezonans

Кушніренко, А., Залуцький, О., Вишпінська, Я. (2011). *Історія музичної культури й освіти Буковини*: навч. посіб. Чернівці: Черн. нац. ун-т.

Міжнародний проєкт «Гамма Скупинський» (Chernivtsi – Los Angeles). Взято з http://www.music.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/070c ultartpro/02gammaskup.

Мокрогуз, І. (2014). Становлення професійної бандурної освіти на Буковині. *Науковий вісник. Педагогіка та психологія*, 689, 96-100.

Мокрогуз, І., Бондаренко, В. (2022). Основні передумови становлення та розвитку вищої музичної освіти на Буковині. *Молодий вчений*, 5 (105), 151-155. Взято з https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-5-105-31

Музична бібліотека Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича. (2025). Взято з https://mubis.com.ua/

Навчально-методична література. Кафедра музики. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. (2025). Взято з http://www.music.chnu.edu.ua/?page=ua/040edumeth/30edumetlit/20trainman

Освітньо-професійні програми і навчальні плани. Кафедра музики. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. (2024). Взято з http://www.music.chnu.edu.ua/?page=ua/040edumeth/10edprg

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. (2015). Взято з https://osvita.kpi.ua/files/downloads/Standart_EPVO.pdf

Творчі колективи. Чернівецький обласний фаховий коледж мистецтв імені С. Воробкевича. (2025). Взято з https://artscollege.cv.ua/tvorchi-kolektyvy/

Урочисте відкриття XII Міжнародного багатожанрового конкурсу-фестивалю «Хай пісня скликає друзів». (2024). Взято з https://www.chnu.edu.ua/novyny/aktualni-novyny/urochyste-vidkryttia-xii-mizhnarodnoho-bahatozhanrovoho-konkursu-festyvaliu-khai-pisnia-sklykaie-druziv/

*VI Регіональний хоровий фестиваль «Буковинська весна»***.** Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. (2024). Взято з https://www.chnu.edu.ua/novyny/aktualni-novyny/vidbuvsia-vi-rehionalnyi-khorovyi-festyval-bukovynska-vesna/

Mandyczewski Fest. (2023). Взято з https://www.facebook.com/MandyczewskiFest

Myroslava Vovk, Sviatoslava Rudan

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF MUSIC AND PEDAGOGICAL EDUCATION IN BUKOVYNA

The review article states that in art education, in the training of future art teachers, the challenges to which teachers and pedagogues should respond are outlined, in particular, to preserve and develop the traditions of artistic and pedagogical education, to strengthen artistic and educational partnerships between institutions, to be open to innovation, taking into account modern European integration processes. Based on the analysis of historical experience, modern works, valuable practices of training future music teachers in Bukovyna, the following trends in the development of music and pedagogical education in the region are identified: the tendency to improve the quality of professional training of future music teachers, the tendency

to update the educational and methodological support for the training of future music teachers, the tendency to intensify the creative activity of future music teachers in the process of non-formal education, the tendency to establish the nation-building potential of musical art in the training of future music teachers. The methods of the research are the following: historical and pedagogical analysis - to determine the traditions of training future teachers of musical art in Bukovyna; personological method - to outline the contribution of modern teachers and artists to the development of music and pedagogical education in the region; systematization - to outline current trends in the development of music and pedagogical education in the Bukovyna region. It is proved that the outlined trends indicate the motivation of teachers of educational institutions to improve the quality indicators in updating the content, forms, educational and methodological support for the training of future music teachers by European standards, to intensify non-formal education of students of artistic specialties, to partner and cohesion with representatives of various artistic and cultural centers, to cooperate in preserving traditions and implementing innovations in the artistic and cultural space of the region and Ukraine.

Keywords: *art education; music and pedagogical education; Bukovyna, training of future music teachers; development trends.*

Referenses

Akatrini, V. M. (2023). *Prosvitnytsko-pedahohichna diialnist rodyny Mandychevskykh u rozvytku osvity Bukovyny [Educational and pedagogical activities of the Mandychevsky family in the development of education in Bukovina]*. (PhD diss.). Kyiv: Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy [in Ukrainian].

Akredytovani osvitno-profesiini prohramy Chernivetskoho oblasnoho fakhovoho koledzhu mystetstv imeni S. Vorobkevycha [Accredited educational and professional programs of the Chernivtsi S. Vorobkevych Regional Professional College of Arts]. (2025). Retrieved from https://artscollege.cv.ua/osvitni-programy/ [in Ukrainian].

Bodnaruk, I. M. (2018). Stanovlennia ta rozvytok vyshchoi profesiinoi muzychnoi osvity na Bukovyni [Formation and development of higher professional musical education in Bukovina]. *Bolonskyi protses i perspektyvy rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini, Yevropi ta sviti [The Bologna Process and Prospects for the Development of Higher Education in Ukraine, Europe and the World]*. Retrieved from https://osvita.eeipsy.org/index.php/eeip/article/download/255/252 [in Ukrainian].

Bodnaruk, I. M. (2022). Kontsertno-vykonavska diialnist yak zasib dukhovnoho rozvytku zdobuvachiv vyshchoi muzychno-pedahohichnoi osvity [Concert and performing activity as a means of spiritual development of students of higher musical and pedagogical education]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka [Spirituality of the individual: methodology, theory and practice]*, 1 (103), 24-33. Retrieved from https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/download/385/385/389 [in Ukrainian].

Kafedra muzyky [Department of Music]. Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yuriia Fedkovycha/ (2025). Retrieved from http://www.music.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/060creatteams/01rezonans [in Ukrainian].

Kushnirenko, A., Zalutskyi, O., & Vyshpinska, Ya. (2011). *Istoriia muzychnoi kultury y osvity Bukovyny [History of Musical Culture and Education of Bukovina]*: navch. posibnyk. Chernivtsi: Chern. nats. un-t [in Ukrainian].

Mandyczewski Fest. (2023). Retrieved from https://www.facebook.com/MandyczewskiFest [in Ukrainian].

Mizhnarodnyi proiekt «Hamma Skupynskyi» [International Project "Gamma Skupinsky"]. (Chernivtsi – Los Angeles). Retrieved from http://www.music.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/070c ultartpro/02gammaskup. [in Ukrainian].

Mokrohuz, I. (2014). Stanovlennia profesiinoi bandurnoi osvity na Bukovyni [Formation of Professional Bandura Education in Bukovina]. *Naukovyi visnyk. Pedahohika ta psykholohiia [Scientific Bulletin. Pedagogy and Psychology]*, 689, 96-100 [in Ukrainian].

Mokrohuz, I., & Bondarenko, V. (2022). Osnovni peredumovy stanovlennia ta rozvytku vyshchoi muzychnoi osvity na Bukovyni [The main prerequisites for the formation and development of higher musical education in Bukovina]. *Molodyi vchenyi [Young scientist]*, 5 (105), 151-155. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-5-105-31 [in Ukrainian].

Muzychna biblioteka Chernivetskoho oblasnoho fakhovoho koledzhu mystetstv imeni S. Vorobkevycha [Music Library of the Chernivtsi S. Vorobkevych Regional Professional College of Arts]. (2025). Retrieved from https://mubis.com.ua/ [in Ukrainian].

Navchalno-metodychna literatura [Teaching and Methodical Literature]. Kafedra muzyky. Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yuriia Fedkovycha (2025). Retrieved from http://www.music.chnu.edu.ua/?page=ua/040edumeth/30edumetlit/20trainman [in Ukrainian].

Osvitno-profesiini prohramy i navchalni plany [Educational and Professional Programs and Curricula]. Kafedra muzyky. Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yuriia Fedkovycha. (2024). Retrieved from http://www.music.chnu.edu.ua/?page=ua/040edumeth/10edprg [in Ukrainian].

Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Standards and Recommendations for Quality Assurance in the European Higher Education Area]. (2015). Retrieved from https://osvita.kpi.ua/files/downloads/Standart_EPVO.pdf [in Ukrainian].

Tvorchi kolektyvy [Creative Teams]. Chernivetskyi oblasnyi fakhovyi koledzh mystetstv imeni S. Vorobkevycha. (2025). Retrieved from https://artscollege.cv.ua/tvorchi-kolektyvy/ [in Ukrainian].

Urochyste vidkryttia XII Mizhnarodnoho bahatozhanrovoho konkursu festyvaliu «Khai pisnia sklykaie druziv» [The opening ceremony of the XII International Multi-genre Competition of the Festival "Let the Song Call Friends"]. (2024). Retrieved from https://www.chnu.edu.ua/novyny/aktualni-novyny/urochyste-vidkryttia-xii-mizhnarodnoho-bahatozhanrovoho-konkursu-festyvaliu-khai-pisnia-sklykaie-druziv/ [in Ukrainian].

Vyshpinska, Ya. M. (2021). Muzychno-kraieznavchyi komponent yak skladova pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv muzychno-osvitnoho i mystetskoho spriamuvannia [Music and local history component as a component of training future specialists in musical, educational and artistic fields]. *Naukovi zapysky. Pedahohichni nauky [Scientific notes. Pedagogical sciences]*, 199, 87-92. Retrieved from https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/979/909/ [in Ukrainian].

Zalutskyi, O. (2016). *Muzychni tovarystva Bukovyny. Dovidnyk Chernivetskoho oblasnoho viddilennia Natsionalnoi vseukrainskoi muzychnoi spilky (do 25-richchia vid dnia zasnuvannia) [Musical societies of Bukovyna. Directory of the Chernivtsi Regional Branch of the National All-Ukrainian Music Union (to the 25th anniversary of its founding)]*. Chernivtsi: Druk Art [in Ukrainian].

VI Rehionalnyi khorovyi festyval «Bukovynska vesna» [VI Regional Choir Festival "Bukovyna Spring"]. Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yuriia Fedkovycha. (2024). Retrieved from https://www.chnu.edu.ua/novyny/aktualni-novyny/vidbuvsia-vi-rehionalnyi-khorovyi-festyval-bukovynska-vesna/ [in Ukrainian].

Одержано 22.03.2025 р.